Місячний Економічний Моніторинг України

№1 (171), січень 2015 року

Резюме

Тема місяця: 2014 рік

Політика: 23 грудня Верховна Рада скасувала позаблоковий статус України, що є кроком в напрямку членства в НАТО.

Реальний сектор: В листопаді промислове виробництво впало на 16,3% дпр передусім через військовий конфлікт на Сході України та зниження попиту на українські товари з боку Росії.

Енергетичний сектор: Україна домовилась про імпорт електроенергії з Росії, щоб покрити нестачу в електричній енергії в пікові години та послабити проблеми з постачанням вугілля на теплоелектростанції.

Сільське господарство: 28 грудня Верховна Рада скасувала заборону на продаж м'яса подвірного забою та молочних продуктів домашнього виробництва, що мала набрати чинності з січня 2015.

Зовнішній сектор: Дефіцит фінансового рахунку та рахунку операцій з капіталом склав 2,2 млрд дол. США в основному через виплату заборгованості Нафтогазом Газпрому.

Фіскальна політика: За оперативними даними Державного казначейства збір до Державного бюджету (до відшкодування ПДВ) у 2014 році були на 8,2% або 36,3 млрд грн нижчими за планові через недовиконання плану податкових та неподаткових надходжень. Заплановані доходи Державного бюджету на 2015 рік є занадто оптимістичними.

Соціальна політика: Прожитковий мінімум, а отже й мінімальна пенсія та мінімальна заробітна плата, залишатимуться незмінними до грудня 2015 року.

Ринок праці: Рівень безробіття (за методологією МОП) зріс до 9,5% економічно активного населення у віці від 15 до 70 років в третьому кварталі 2014 року.

Монетарна політика: У грудні споживча інфляція сягнула 24,9% дпр, а місячне зростання цін прискорилось до 3,0% дпм і було на найвищому рівні з травня.

Обмінний курс: В грудні девальваційні очікування посилились та обмінний курс на чорному ринку різко зріс.

Державний борг: На кінець 2014 року борг за оцінкою досягнув близько 70% від ВВП (порівняно із 40% від ВВП на початку року).

Тема місяця: 2014 рік

ОГЛЯД 2014 РОКУ

2014 рік був найскладнішим роком для української економіки у 21 ст. Україна стикнулась із економічною кризою та військовим конфліктом на Сході, а Росія анексувала Крим. Реальний ВВП за оцінкою скоротився на близько 7% у 2014 році через падіння внутрішнього попиту та слабкий зовнішній попит. Висока економічна та політична невизначеність призвели до низьких внутрішніх та зовнішніх інвестицій. Приватний сектор не зміг рефінансувати борги, що призвело до дефіциту фінансового рахунку. Уряд стикнувся із великим розривом ліквідності, оскільки допомогу від МВФ, ЄС та інших офіційних донорів було передусім спрямовано на рефінансування боргу, включно із виплатами боргу Газпрому. В результаті фіскальні видатки було суттєво недофінансовано. Водночас влада (протягом року Україна отримала нового Президента, уряд та парламент) була повільною у впровадженні реформ у 2014 році. Все ж Угода про асоціацію з ЄС частково набула чинності у листопаді 2014 році, що визначило зобов'язання України щодо проведення реформ.

Політика

- У 2014 році до влади в Україні прийшли проєвропейські сили. Президент Віктор Янукович втік до Росії у лютому після невдалої спроби силою придушити масові протести, відомі під назвою Євромайдан. Один з лідерів опозиції Олександр Турчинов виконував обов'язки Президента до вступу на цю посаду Петра Порошенка, центристського політика, який переміг на президентських виборах у травні. Протягом року уряд змінювався двічі: після втечі Віктора Януковича, а також після парламентських виборів у жовтні, перемогу на яких здобули проєвропейські партії.
- Україна встала на шлях європейської інтеграції, відкинувши довготривалу політику балансування між Росією та ЄС. У червні Україна остаточно підписала довгоочікувану Угоду про асоціацію з ЄС. Частина Угоди набрала чинності 1 листопада (положення щодо юстиції, свободи та галузевого співробітництва). У квітні ЄС також надав Україні режим автономних торговельних преференцій, який буде діяти до 2016 року, коли за планом наберуть чинності положення щодо створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
- Росія почала неоголошену війну проти України. У березні Росія анексувала Крим, півострів з населенням 2,4 млн осіб на півдні України. У квітні підтримувані Росією сепаратисти почали заколот на Донбасі, старому промисловому регіоні на Сході України, який пізніше переріс у війну між українськими та російськими військами. В результаті, крім Криму, Україна втратила контроль над частиною Донбасу з довоєнним населенням близько 3,8 млн осіб. Кількість загиблих становить не менше 4,7 тис. На території України було утворено зону довготривалого військового конфлікту.
- Україна відновила співпрацю з МВФ. У квітні МВФ схвалив дворічну програму «стенд-бай» для України у розмірі 11 млрд СПЗ (15,8 млрд дол. США за поточним курсом). Програма має підтримати комплексну програму економічних реформ. У травні та вересні Україна отримала два транші кредиту МВФ на загальну суму 3 млрд СПЗ (4,7 млрд дол. США).

Реальний сектор

- Реальний ВВП за оцінкою знизився на близько 7% у 2014 році. Реальне приватне кінцеве споживання скоротилось через нижчий наявний доход. Водночас фінансові обмеження, відкладені інвестиційні проекти та фіскальний розрив спричинив різке падіння реального нагромадження основного капіталу.
- Сільське господарство знову було одним із небагатьох секторів, що збільшили реальну валову додану вартість. Промислове виробництво знизилось на 10,1% дпр за одинадцять місяців 2014 року через пошкодження та закриття багатьох підприємств на окупованій території на Сході України та торговельні суперечки з Росією.

Енергетика

- В березні Росія розірвала газову угоду, укладену в грудні 2013 року (яка передбачала ціну на газ на рівні 266 доларів за тисячу кубометрів), та денонсувала Харківську угоду, яка гарантувала Україні знижку в 100 дол. США за тисячу кубометрів газу. В жовтні після тривалих перемовин Україна підписала договір з Росією щодо постачання газу з листопада 2014 року по 31 березня 2015 року.
- Уряд України продовжив зусилля по диверсифікації джерел постачання природного газу. У 2014 році реверсні поставки газу здійснювались з Польщі, Угорщини та Словаччини.
- Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг підняла у 2014 році тарифи на газ для всіх типів споживачів з метою зменшення дефіциту Нафтогазу. Зокрема, тарифи для населення зросли в середньому на 63% з травня, а для теплокомуненерго - на 40% з липня. Тарифи на електроенергію для населення зросли в середньому на 12% з липня 2014 року. З 1 липня уряд підняв тарифи на опалення та водопостачання до рівня собівартості та одночасно скасував компенсації з держбюджету підприємствам теплокомуненерго.

- В листопаді-грудні Україна зазнала значного дефіциту електроенергії через нестачу вугілля на ТЕС, низький рівень води на ГЕС та ремонти на АЕС. Щоб покрити цей дефіцит, Україна домовилась про постачання вугілля з ПАР та Росії та імпорт електроенергії з Росії.

Транспорт

- Військові дії на Сході України істотно пошкодили залізничну інфраструктуру та знищили міжнародний аеропорт в місті Донецьк. За оцінками Укрзалізниці, їй буде потрібно 700 млн грн на відновлення 704 об'єктів залізничної інфраструктури (696 об'єктів було вже відновлено).
- В кінці грудня Україна припинила залізничне та автобусне сполучення з Кримським півостровом. Повітряне сполучення з Кримом було зупинене в квітні після анексії півострову Росією.

Сільське господарство

- Сприятливі погодні умови призвели до рекордного врожаю зернобобових (більше ніж 64 млн т) навіть без врожаю на території Криму та зони військового конфлікту на Сході України.
- Автономні торговельні преференції, надані ЄС Україні, та поступова гармонізація законодавства сприяли зростанню сільськогосподарського та продовольчого експорту до ЄС у перші 10 місяців на 16 дпр до 4,2 млрд. дол. США.
- У квітні Верховна Рада схвалила Закон, яким скасувала 113 дозволів та процедур (14 з яких стосуються сільського господарства), щоб покращити бізнес-клімат.
- У липні було схвалено важливий Закон щодо контролю якості харчових продуктів та кормів, що передбачає впровадження європейської моделі системи забезпечення якості та безпеки продуктів харчування на основі HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points - аналіз небезпечних чинників і критичних контрольних точок), створення єдиного державного органу з безпеки харчових продуктів, скасування кількох дозволів і процедур, яких немає в ЄС. У серпні Верховна Рада схвалила законопроект про ідентифікацію та реєстрацію тварин, що є критично важливо для відкриття українській м'ясній продукції доступу до ринку ЄС.

Зовнішній сектор

- Дефіцит рахунку поточних операцій у 2014 році скоротився через різку девальвацію гривні. Водночас баланс фінансового рахунку та рахунку операцій з капіталом став від'ємним через велику політичну та економічну невизначеність, яка не дозволяла приватному сектору рефінансувати свої борги, що призвело до низького притоку ПІІ. Як наслідок, баланс платіжного рахунку було зведено з дефіцитом, який фінансувався позиками від МВФ та міжнародними резервами.
- Дефіцит торгівлі товарами скоротився, оскільки імпорт скоротився більше, ніж експорт. Експорт товарів знизився через військовий конфлікт на Сході України та торговельні суперечки з Росією. Імпортозаміщення і низький споживчий та інвестиційний попит призвели до падіння неенергетичного імпорту. Скорочення промислового виробництва та енергозбереження мали наслідком зниження імпорту енергоносіїв.

Фіскальна політика

- Уряд стикався із високим розривом ліквідності протягом всього 2014 року, оскільки міжнародну допомогу (від МВФ, ЄС та інших офіційних донорів) було передусім використано на обслуговування боргу. Різке погіршення економіки та відповідне велике недоотримання доходів спонукало уряд ухвалити два масштабні секвестри бюджету та всеосяжні заходи з боку доходів. Зокрема, уряд підвищив ставки рентних платежів та акцизів, запровадив військовий збір як частину ПДФО, що сплачують до Державного бюджету, збільшив ставки податку з пасивних доходів фізичних осіб і знову запровадив внесок до Пенсійного фонду на операції з обміну іноземної валюти.
- Доходи Державного бюджету було недовиконано у 2014 році через оптимістичний бюджетний план та більше, ніж очікувалось, падіння економіки. Дефіцит Державного бюджету зріс, але залишився нижчим за плановий через відсутність приватизаційних надходжень. В результаті уряд був змушений знизити фінансування незахищених статей видатків. Капітальні видатки, найвірогідніше, були нижче 50% від плану.
- Уряд швидко ухвалив Закон про Державний бюджет на 2015 рік протягом останніх днів грудня. Закон базується на змінених положеннях Податкового та Бюджетного кодексів.

Приватизація

- Висока політична та економічна невизначеність призвели до невеликих надходжень від приватизації. За одинадцять місяців 2014 року приватизація забезпечила надходження лише у 60 млн грн порівняно із запланованими 60 млрд грн.

Соціальна політика

- Реальний наявний доход знизився у 2014 році через зниження реального доходу з усіх джерел.
- Дефіцит Пенсійного фонду залишився високим внаслідок незначного зростання номінальної заробітної плати і потреби індексувати пенсії.

- Уряд вирішив скасувати всі виплати населенню, що проживає на окупованих територіях, включно із заробітними платами, пенсіями та соціальними виплатами.

Ринок праці

- Війна з Росією та її економічні наслідки сильно вплинули на ринок праці.
- Реальна заробітна плата зменшилася на більше ніж 10% внаслідок фінансових обмежень компаній, фіскальної консолідації та пришвидшення темпів інфляції.
- Рівень безробіття досягнув 9,5% економічно активного населення у віці від 15 до 70 років у третьому кварталі 2014 року, що є найвищим рівнем за останні десять років. Часткова зайнятість також зросла.

Інфляція та обмінний курс

- Споживча інфляція була на рівні 12,1% в середньому за 2014 рік, але вона сягнула 24,9% дпр в грудні. Це відображало знецінення гривні з 8 грн за дол. США в середньому у 2013 році до 12 грн за дол. США в середньому у 2014 році. Уряд також дозволив зростання тарифів на комунальні послуги на 11-69%, що додало 4% до ІСЦ. Водночас інфляція стримувалась мінімальним зростанням заробітних плат та замороженими соціальними стандартами.
- НБУ був змушений відмовитись від фіксованого обмінного курсу в лютому, оскільки уряд та приватний сектор втратили доступ до зовнішнього фінансування. Після короткого епізоду плаваючого обмінного курсу НБУ почав застосовувати жорсткі адміністративні заходи для підтримки курсу гривні. НБУ також збільшив відсоткові ставки за операціями монетарної політики, але це частково компенсувалось рефінансуванням проблемних банків. Втім в кінці року курс гривні становив 16 грн за дол. США, а резерви за рік зменшились більш, ніж вдвічі.

Державний борг

- У 2014 році державний борг зріс до 70% від ВВП, порівняно із 40% від ВВП роком раніше, через девальвацію гривні, нові запозичення та рекапіталізацію державних компаній (передусім Нафтогазу та державних банків). Крім того, Міністерство фінансів випустило спеціальні ОВДП для погашення заборгованості з відшкодування ПДВ.
- Фінансова допомога Україні, надана офіційними міжнародними донорами, склала близько 9 млрд дол. США. Зокрема, уряд отримав два транші кредиту МВФ відповідно до дворічної програми кредитування «Стенд-бай», 1,36 млрд євро від ЄС в рамках двох програм з макрофінансової допомоги та позики від Світового банку. Міністерство фінансів розмістило п'ятирічні єврооблігації на суму 1 млрд дол. США під гарантії уряду США. Решту коштів, в основному, було отримано від урядів Канади та Японії.
- Частка ОВДП, що знаходиться у власності НБУ, зросла на 11,3 відсоткових пунктів до 69,5% від загальної суми ОВДП в обігу.

Місячний Економічний Моніторинг України

Політика: Скасовано позаблоковий статус України

НАТО. 23 грудня Верховна Рада скасувала позаблоковий статус України. Це крок в напрямку членства України в НАТО, яке протягом років блокує Росія. Однак Україна навряд чи стане повноправним членом НАТО в найближчому майбутньому.

Схід. У грудні інтенсивність бойових дій у Донецькій та Луганській областях зменшилася. За інформацією українських військових, проросійські бойовики та російські війська зменшили кількість атак на українські сили. Станом на 29 грудня 203 українських військових загинули під час перемир'я, яке було оголошено 5 вересня. За попередні три тижні це число дещо збільшилося (станом на 9 грудня загиблих було 192). Однак число жертв серед цивільного населення, ймовірно, залишається великим. За даними ООН консервативна оцінка загального числа загиблих в результаті конфлікту досягла 4 771 станом на 24 грудня (на 25 листопада вона становила 4 356, на 29 жовтня — 4 035). Ймовірно, у найближчі місяці інтенсивність конфлікту залишатиметься низькою через суворі зимові погодні умови, малу успішність постійних атак на українські війська, а також збільшення економічних труднощів у Росії. Проте війна навряд чи припиниться у найближчі місяці, оскільки Росія підтримує конфлікт, намагаючись використати його як інструмент дестабілізації України та впливу на політику її уряду.

Населення: 45,5 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 24%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 8%
Інвестиції/ВВП: 21%
Експорт: Росія 25%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 22%, ЄС 35%

Реальний сектор: Незадовільні результати діяльності більшості секторі

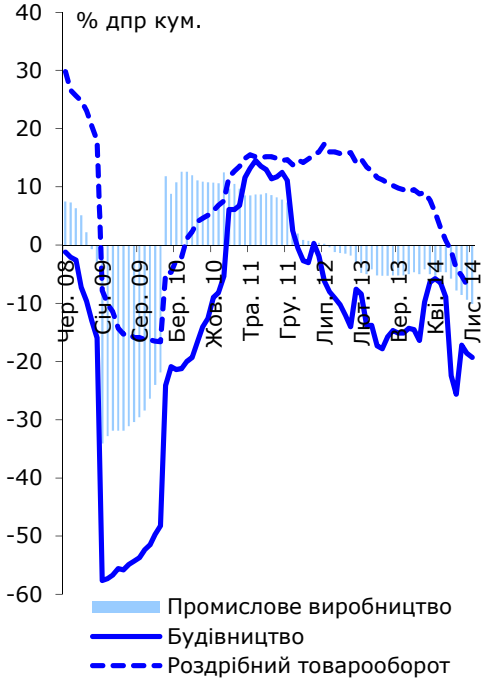
Галузеві тенденції. В листопаді промислове виробництво скоротилось на 16,3% дпр через військовий конфлікт на Сході України та зниження попиту на українські товари з боку Росії. Випуск в машинобудуванні впав на 23,6% дпр через нижчий внутрішній попит на інвестиційні товари та автомобілі, а також падіння попиту на локомотиви та залізничні вагони з боку Росії. Призупинення роботи кількох хімічних підприємств та проблеми із постачанням природного газу, з якими стикнувся Одеський припортовий завод, спричинили падіння хімічної промисловості на 21,4% дпр. Слабкий зовнішній попит, логістичні проблеми та військовий конфлікт на Сході були основними причинами, які пояснюють зниження випуску в металургії на 20,1% дпр. Водночас виробництво харчових продуктів зросло на 5,6% дпр, найвірогідніше, завдяки імпортозаміщенню внаслідок знецінення гривні.

Нижче промислове виробництво, заходи із енергозбереження та нижче споживання призвели до падіння постачання електроенергії, газу та води на 8,4% дпр.

Результати діяльності кількох інших секторів погіршились в листопаді. Роздрібний товарооборот підприємств скоротився на 17,9% дпр, що відображає падіння реального кінцевого приватного споживання. Зниження будівництва обмежилось 19,3% дпр, незважаючи на майже повну зупинку будівництва на Донбасі.

Сільськогосподарське виробництво у листопаді скоротилось на 30,7% дпр через дуже високу статистичну базу. В січні-листопаді воно зросло на 5,0% дпр, що робить сільське господарство одним із небагатьох секторів, що зросли у 2014 році.

Тенденції реального сектору

Примітка: з квітня 2014 р. дані не включають Крим
Джерело: Держстат

Енергетика. Україна знайшла тимчасове рішення проблем із електроенергією

Електроенергія. За даними Президента України, державні енергетичні компанії України та Росії, «Укрінтеренерго» та «Інтер РАО», 28 грудня підписали угоду про постачання електроенергії в Україну. Україна щоденно отримуватиме 1400 МВт електроенергії. Ця додаткова електроенергія покриє нестачу в електричній

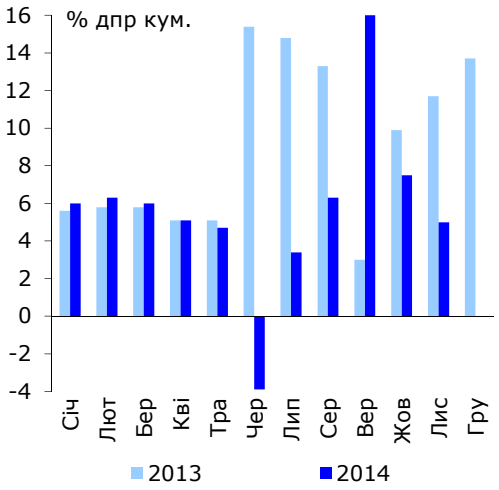
Інститут економічних досліджень
та політичних консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

енергії в пікові години та послабить проблеми з постачанням вугілля на теплоелектростанції.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг підвищила роздрібні тарифи на електроенергію з січня 2015 року на 5% дпм для промислових споживачів першого (35 кВт та вище) та другого (менше 35 кВт) класу напруги до відповідно 1,0837 грн та 1,3211 грн за 1 кВт/год. Загалом у 2014 році роздрібні тарифи на електроенергію зросли на 27,2% для споживачів першого класу напруги та на 21,9% для споживачів другого класу напруги. Водночас Комісія підвищила з 1 січня оптову прогнозну ціну на електроенергію на 5% дпм до 988,03 грн за 1 МВт/год (або до 98,803 коп. за 1 кВт/год). Слід відзначити, що середня оптова ціна електроенергії в грудні складала близько 60,96 коп. за 1 кВт/год, що майже вдвічі більше, ніж тариф на електроенергію для домогосподарств.

Видобуток нафти та газу. 25 грудня Верховна Рада України прийняла зміни до Податкового кодексу, підвищивши з 2015 року ставки рентних платежів для природного газу, видобутого у рамках договорів про спільну діяльність, до 70%. Рентні ставки для газу, видобутого на глибині до 5 км, залишились на рівні 55%, тоді як рентні ставки для газу, видобутого на глибині більше 5 км, були зменшені з 28% до 20%. Тимчасове підвищення рентних ставок для видобутку нафти стало постійним з 1 січня 2015 року: 45% для нафти, видобутої на глибині до 5 км, та 28% для нафти, видобутої на глибині більше 5 км. Ці заходи підвищують вартість видобутку нафти та газу і роблять діяльність з їх видобутку в Україні менш прибутковою.

Сільськогосподарське виробництво

Джерело: Держстат

Аграрний сектор: Зростання експорту до ЄС

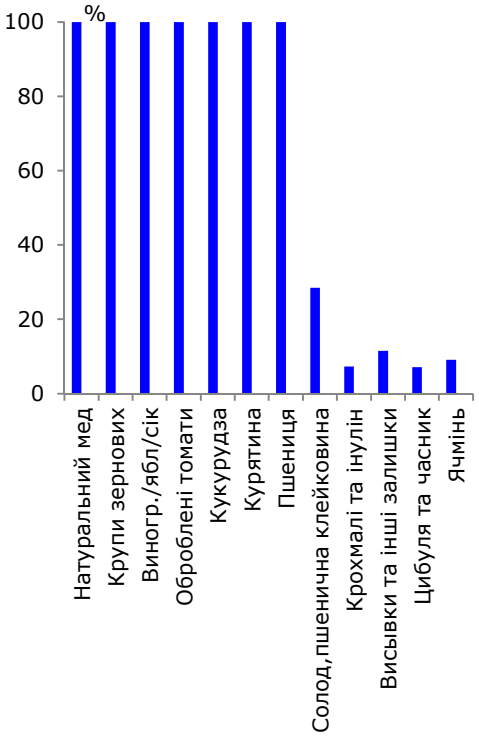
Експорт. За даними Міністерства аграрної політики та продовольства торговельний обіг сільськогосподарської продукції між ЄС та Україною за перші 10 місяців 2014 року зріс на 2,5% дпр. до 6,5 млрд. дол. США. Профіцит торговельного балансу зріс до 1,9 млрд дол. США, що приблизно в вдвічі більше, ніж за такий період в минулому році. Найбільшу частку у торгівельному обігу займають Іспанія (14,3%), Німеччина (10,6%) та Франція (8,1%).

В цілому, сукупний випуск сільськогосподарської та харчової продукції зріс на 4,2% дпр до 13,7 млрд. дол. США. Зокрема, експорт в ЄС жирів та олії тваринного або рослинного походження зріс на 57,3%, зернових культур – на 38,9%, залишків і відходів харчової промисловості – на 28,3%. Збільшення експорту в ЄС частково пов'язано зі застосуванням автономних торгівельних преференцій з боку ЄС з квітня та поступовою гармонізацією українських стандартів з європейськими.

На кінець першого періоду наданих ЄС Україні торговельних преференцій (31 грудня 2014 року) тарифні квоти (надані за принципом «перший прийшов – перший отримав») на експорт натурального меду, виноградного та яблучних соків, круп зернових та оброблених томатів було повністю використано. Тарифні квоти на солод і пшеничну клейковину, висівки та інші залишки, цукор та шоколад, крохмалі та інулін, цибуль та часник було використано відповідно на 28,4%, 11,5%, 10,5%, 7,3% та 7,1%, тоді як експорт продуктів за 15 категоріями навіть не розпочався. Тарифні квоти за системою імпортних ліцензій було повністю використано лише для кукурудзи, пшениці, м'яса птиці, а також на 9,1% для ячменю.

Водночас, імпортозаміщення внаслідок знецінення валюти та низький споживчий попит призвели до зниження імпорту сільськогосподарської та продовольчої продукції з ЄС на 15,7% до 2,3 млрд дол. США.

Частка тарифної квоти ЄС використаної українськими виробниками

Джерело: Міністерство економічного розвитку та торгівлі

Законодавство. 28 грудня Верховна Рада скасувала заборону на продаж м'яса подвірного забою та молочних продуктів домашнього виробництва, що мала набрати чинності з січня 2015 року (відповідні зміни було внесено до Закону «Про безпечність

та якість харчових продуктів»). Водночас було запроваджено нові положення, які дозволяють продавати м'ясо і молочні продукти домашнього виробництва на продовольчому ринку, якщо їх якість схвалено ветеринарною лабораторією, розташованою на ринку. Оскільки мережа боєнь і пунктів збору молока ще недостатньо розвинена, ці законодавчі зміни виглядають як непогане компромісне рішення для забезпечення продовольчої безпеки, а також попередження негативних соціальних та економічних наслідків для сільських домогосподарств. Однак ефективність такої політики залежатиме від належного впровадження, тобто, наявності та якості роботи лабораторій на ринках.

Зовнішній сектор: Зберігався значний дефіцит платіжного балансу

Дефіцит рахунку поточних операцій у листопаді скоротився до 0,4 млрд дол. США. Дефіцит торгівлі товарами знизився до 0,5 млрд дол. США, тоді як торгівля послугами була майже збалансованою.

Експорт товарів скоротився на 27,7% дпр через військовий конфлікт та торговельні суперечки з Росією. Експорт мінеральної продукції знизився на 42,1% дпр, оскільки деякі компанії на Сході України припинили виробництво, тоді як деякі інші переорієнтувались на внутрішній ринок. Експорт продукції машинобудування впав на 31,9% дпр через обмежений доступ на російський ринок. Експорт металургійної продукції знизився на 29,3% дпр через низькі ціни та слабкий зовнішній попит. Експорт продуктів харчування скоротився на 20,1% дпр через високу базу порівняння, а також низькі ціни на зернові. Автономні торговельні преференції ЄС мали позитивний, але обмежений вплив на експорт українських харчових продуктів.

Падіння імпорту товарів прискорилось до 34,3% дпр через низький споживчий та інвестиційний внутрішній попит. Найбільший вплив серед неенергетичного імпорту прийшовся на харчові продукти, імпорт яких знизився на 42,3% переважно через імпортозаміщення, до якого призвело знецінення гривні. Імпорт енергоносіїв скоротився на 33,7% дпр, оскільки закупівлі природнього газу з Європи не змогли замінити попередньо імпортовані об'єми з Росії.

Дефіцит фінансового рахунку та рахунку операцій з капіталом склав 2,2 млрд дол. США в основному через виплату заборгованості Нафтогазом Газпрому. Притік ПІІ лишався слабким, але позитивним на рівні 0,1 млрд дол. США через низьку довіру іноземних інвесторів на фоні високої політичної та економічної нестабільності. Баланс операцій з кредитами та облігаціями був від'ємним. Проте, баланс запозичень державного сектору був додатнім через залучення фінансування з боку ЄС. Відтоку іноземної готівки з банківської системи у листопаді не спостерігалось.

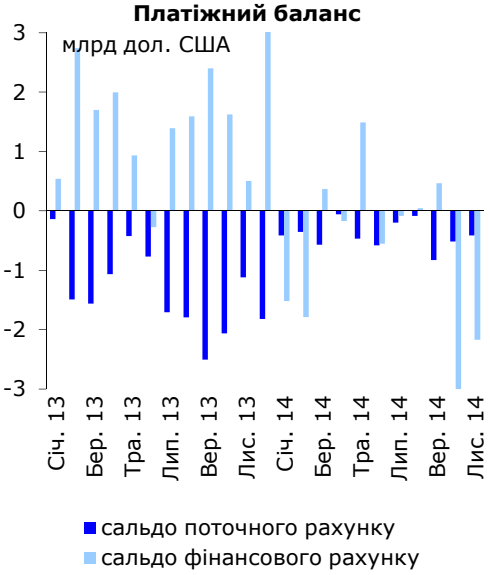
Фіскальна політика: Бюджетні показники не буде виконано

Оперативні дані. За оперативними даними Державного казначейства сукупні надходження до Державного бюджету (до відшкодування ПДВ) у 2014 році зросли на 7,2%. Вони були на 8,2% або 36,3 млрд грн нижчими за план, оскільки як податкові, так і неподаткові надходження не було виконано. Доходи було підтримано нижчими за планові суми відшкодування ПДВ (84% від плану без врахування сум відшкодувань за рахунок спеціальних ОВДП). Доходи від ПДФО до Державного бюджету зросли передусім через запровадження військового збору. Знецінення гривні забезпечило вищі доходи від ПДВ та акцизу із ввезених товарів.

Нижчі за планові доходи та дефіцит змусили уряд скоротити фінансування незахищених статей видатків. Водночас борг було обслуговано повністю і вчасно.

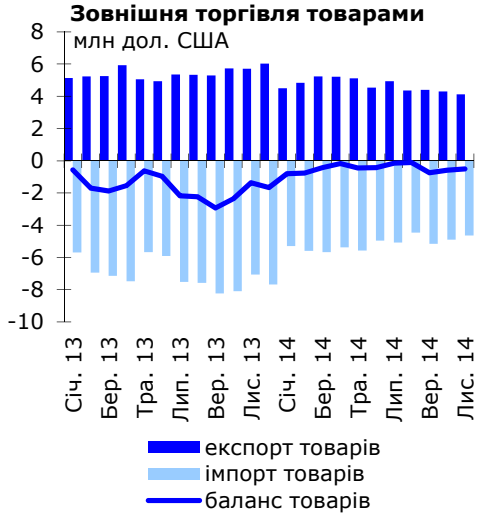
Бюджет 2015 року. Парламент ухвалив Закон про Державний бюджет на 2014 рік о п'ятій ранку 29 грудня. Бюджет ґрунтується

Платіжний баланс

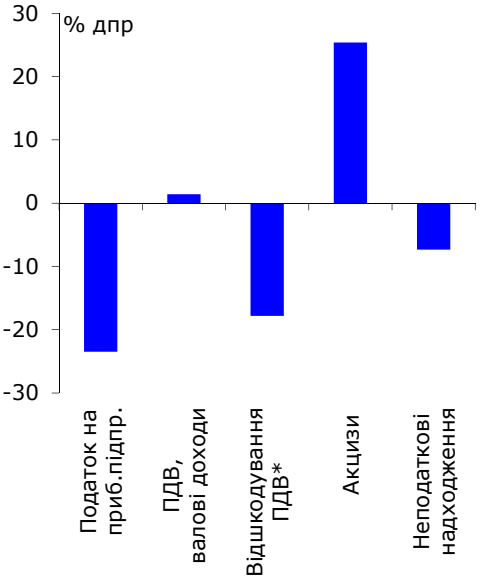
Джерело: попередні оцінки НБУ

Зовнішня торгівля товарами

Джерело: попередні оцінки НБУ

Зростання доходів Державного бюджету у січні-листопаді 2014 року

* Відшкодування ПДВ готівкою (без врахування ПДВ-облігацій)
Джерело: звіти Державного казначейства

на численних змінах до Податкового та Бюджетного кодексів та інших законодавчих актів. План доходів до Державного бюджету у 476 млрд грн є занадто оптимістичним, оскільки передбачає зростання доходів на близько 31% порівняно із фактичними надходженнями у 2014 році. Додаткові доходи заплановано забезпечити за рахунок вищих ставок податків, включно із більшими ставками рентних платежів та акцизів, дещо ширшою базою оподаткування та перерозподілу доходів на користь Державного бюджету. Зокрема, 25% ПДФО (60% у випадку Києва) буде спрямовано до Державного бюджету. Крім того, трансферт прибутку НБУ до Державного бюджету зросте до 65,4 млрд грн порівняно із 22,8 млрд грн у 2014 році.

Дефіцит Державного бюджету заплановано у сумі 63,7 млрд грн або 3,7% від ВВП (на основі офіційного прогнозу ВВП). Надходження від приватизації знову заплановано на рівні 17 млрд грн: їх виконання буде можливим лише за припущення більшої економічної та політичної стабільності. Водночас дефіцит сектору державного управління, обчислений за методологією МВФ, заплановано на рівні, близькому до 6% від ВВП. Зокрема, уряд передбачив можливість випустити спеціальні ОВДП для рекапіталізації Нафтогазу та енергокомпаній, викупу акцій комерційних банків (якщо вони не збільшать капітал відповідно до вимог) та фінансування Фонду гарантування вкладів.

З боку видатків уряд збільшив фінансування оборони та безпеки. Водночас він дещо упорядкував програми соціального захисту, зокрема, за рахунок більшої адресності соціальної допомоги бідним домогосподарствам та скасування окремих пільг.

Податкові зміни. Крім закону про бюджет, парламент також ухвалив запропоновані урядом зміни до Податкового кодексу. З позитивних факторів варто відзначити те, що парламент ухвалив певне зниження податкового тягаря за рахунок гармонізації застосування подібних податків та спрощення стандартів бухгалтерського обліку при обчисленні зобов'язань зі сплати ППП. Такі зміни можуть створити ліпші умови для ведення бізнесу, якщо також полегшиться податкове адміністрування. Водночас нове регулювання набуло чинності з 1 січня 2015 року, що створює додатковий тиск на бізнес, оскільки не надає достатньо часу до підготовки до нових правил. Такий підхід не сприяє хорошому інвестиційному клімату в країні та знижує фіскальну прозорість.

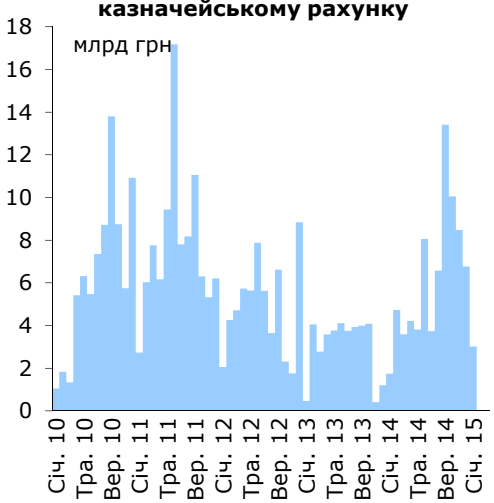
Уряд збільшив ставки акцизу на алкоголь та тютюнові вироби, а також запровадив акциз на вантажівки та автобуси. Також було підвищено ставки рентних платежів і запроваджено спеціальний податок на автомобілі з великим об'ємом двигунів. Було підвищено ставки ПДФО на пасивні доходи до 20%. Базу оподаткування податком на нерухомість було розширено і тепер податок сплачуватиметься із квартир понад 60 м^2 та житлових будинків понад 120 м^2. Військовий збір, як частина ПДФО, залишається чинним майже на постійній основі (до моменту, доки його не скасують).

Крім того передбачено запровадження додаткового ввізного мита (5% на продовольчі товари та 10% на інші товари з окремими винятками) на 12 місяців. Водночас воно набуде чинності лише після консультацій із іноземними партнерами, включно із ЄС, СОТ та МВФ. Це додаткове мито навряд чи буде запроваджено, якщо ЄС та МВФ не дадуть на це згоди.

В цілому, більшість змін до Податкового кодексу покликані забезпечити додаткові доходи, а не спростити податкове адміністрування та полегшити податковий тягар. План податкових надходжень на 2015 рік виглядає досить оптимістичним.

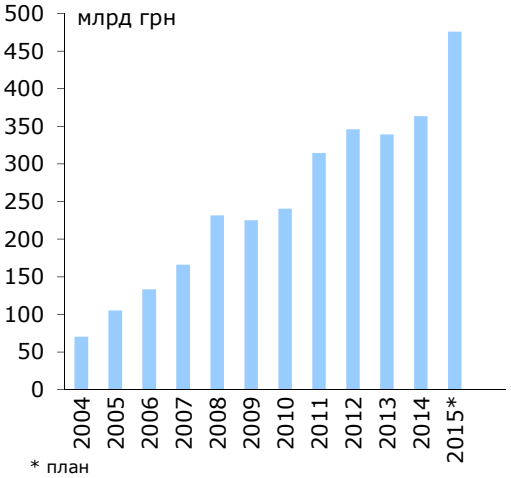
ЄСВ. Верховна Рада також ухвалила суттєві зміни до законів про загальнообов'язкове соціальне страхування, включно із заходами зі стимулювання легалізації заробітної плати. Компанії, які збільшать середню заробітну плату принаймні на 30% порівняно із середньою заробітною платою у 2014 році і в результаті сплачуватимуть середню заробітну плату на рівні понад 3 мінімальні заробітні плати матимуть право на нижчі ставки

Баланс коштів на Єдиному казначейському рахунку

* на початок місяця
Джерело: Державне Казначейство

Доходи Державного бюджету

* план
Джерело: Державне казначейство, Закон про Державний бюджет на 2015 рік

єдиного соціального внеску (ЄСВ). Водночас сплачене ЄСВ за ставкою 40% від звичайної, можна буде сплачувати лише якщо сума нарахувань за одного працівника перевищує 700 грн. З 2016 року компанії із відповідним рівнем оплати праці сплачуватимуть ЄСВ на рівні 60% від звичайної ставки. Через суворі умови, відсутність амністії за попередні зловживання, дуже короткий період застосування набагато нижчої ставки та складні економічні умови, найвірогідніше, дуже небагато компаній використає можливість легалізувати оплату праці.

Законодавчі зміни передбачають зниження ставки ЄСВ з 2016 року, що не компенсується розширенням бази (крім сподівань на легалізацію) і тому навряд чи таким намірам варто довіряти. В цілому, вплив запропонованого механізму зниження ставки ЄСВ на легалізацію заробітних плат, найвірогідніше, буде несуттєвим.

Соціальна політика: Подальше скорочення соціальних стандартів

Доход. Наявний доход у третьому кварталі 2014 року зріс на 4,4% дпр в номінальному виразі, але знизився на 9,0% дпр в реальному виразі. Доход з усіх джерел скоротився в реальному виразі. Вищі видатки на податки та інші трансферти призвели до зниження наявного доходу домогосподарств.

Доход від заробітної плати зріс лише на 5,7% дпр в номінальному виразі через нижчу зайнятість і обмежене зростання заробітної плати в приватному та суспільному секторах. Доход від соціальної допомоги знизився на 5,7% дпр в номінальному виразі через бюджетний тиск та проблеми із виплатами на Донбасі. Водночас прибуток та змішаний доход зріс на 8,6% дпр в номінальному виразі через хороший врожай.

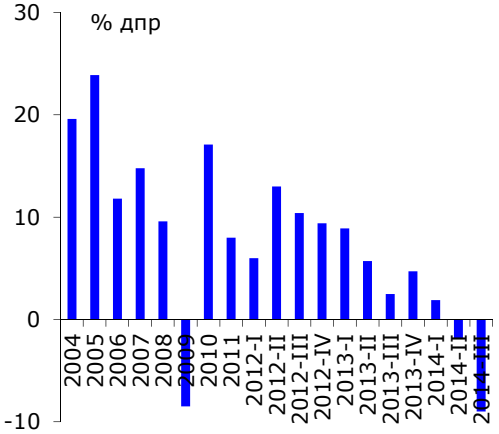
2015 рік. Прожитковий мінімум, а отже й мінімальна заробітна плата та мінімальна пенсія, залишаться незмінними до грудня 2015 року. Востаннє їх підвищували в грудні 2013 року. Таке рішення пояснюється спробою уряду стримати зростання пенсійних виплат та знизити фіскальний тиск під час економічної рецесії. В грудні 2015 року прожитковий мінімум для всіх демографічних груп та мінімальну заробітну плату буде підвищено на 13,1% дпр (що відповідає офіційному прогнозу інфляції в грудні по відношенню до грудня попереднього року). Оскільки прожитковий мінімум зріс на 5,6% в середньому у 2014 році і зросте на 1,1% в середньому у 2015 році соціальні стандарти в реальному виразі скоротяться більше, ніж на 10% порівняно до 2013 році. Таке зниження купівельної спроможності обмежить споживання, що шкодить економічному відновленню.

Система соціального страхування. 28 грудня Верховна Рада ухвалила новий закон про загальнообов'язкове соціальне страхування, щоб зменшити адміністративні видатки та скасувати необґрунтовані функції фондів соціального страхування. Так, було створено Фонд соціального страхування, який об'єднав два фонди страхування: Фонд страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та Фонд страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Функції та зобов'язання новоствореного Фонду в основному об'єднали ті, які були в попередніх фондах. Водночас окремі послуги, які не є обґрунтованими з точки зору зобов'язань Фонду, були скасовані, як-то: надання путівок на санаторно-курортне лікування застрахованим особам та їх дітям, а також утримання санаторіїв.

Ринок праці: Безробіття зросло

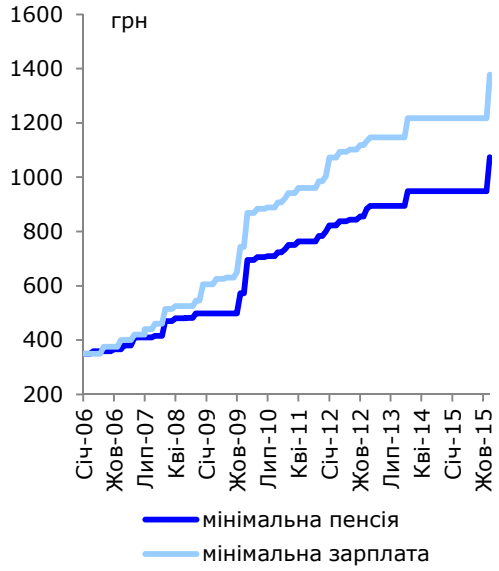
Заробітна плата. Середня номінальна заробітна плата в листопаді 2014 року зросла на 7,6% дпр внаслідок збільшення мінімальної заробітної плати та інфляційної індексації. Реальна заробітна плата зменшилася на 13,5% дпр через брак фінансових ресурсів в компаніях та заходами фіскальної консолідації на фоні пришвидшення інфляції. Ще одна причина зменшення реальної зарплати – запровадження в серпні 2014 року військового збору (1,5% від заробітної плати).

Реальний наявний доход домогосподарств

Джерело: Держстат

Соціальні стандарти

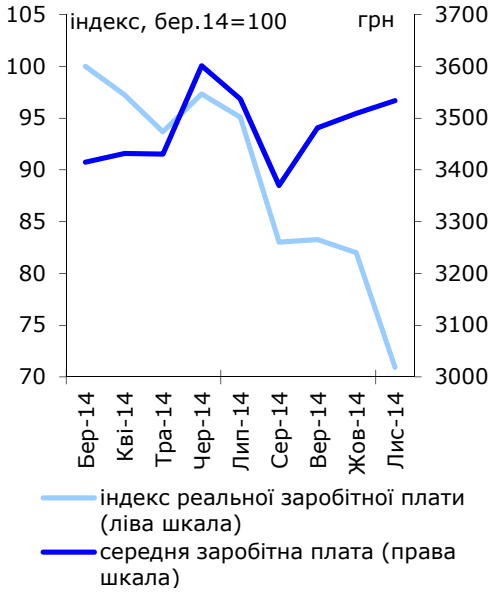

Джерело: Закони про Державний бюджет на 2006-2015 рр.

Середня заробітна плата в промисловості виросла всього на 8,2% дпр, що є трохи більшим за зростання мінімальної заробітної плати (на 6,2% дпр). Найбільше зросла заробітна плата на текстильних підприємствах (на 19,1% дпр), на підприємствах по виробництву електронного устаткування (на 20,1% дпр) та на металургійних підприємствах (на 18,2% дпр). У цих трьох галузях обсяги продажів та об'єми виробництва є суттєво меншими, ніж минулого року, але об'єми майбутніх замовлень є помітно більшими (на 20,5% дпр вищі для текстильної промисловості, на 6,5% дпр вищі для металургії та на 5,2% дпр вищі для виробництва електронного устаткування). Це, разом з підвищенням мінімальної зарплати та індексацією на інфляцію, може бути причиною зростання середньої заробітної плати.

Коливання обмінного курсу та песимізм щодо доступності кредитів в наступному році, стримали аграрні компанії від значного підвищення заробітної плати – оплата праці в секторі зросла лише на 4,6% дпр. Заходи з фіскальної консолідації продовжили стримувати зростання оплати праці в бюджетному секторі. Зокрема, заробітна плата в секторі державного управління і оборони зменшилася на 0,4% дпр, заробітної плати освітян та медиків зросла відповідно на 4,3% дпр та 6,1% дпр.

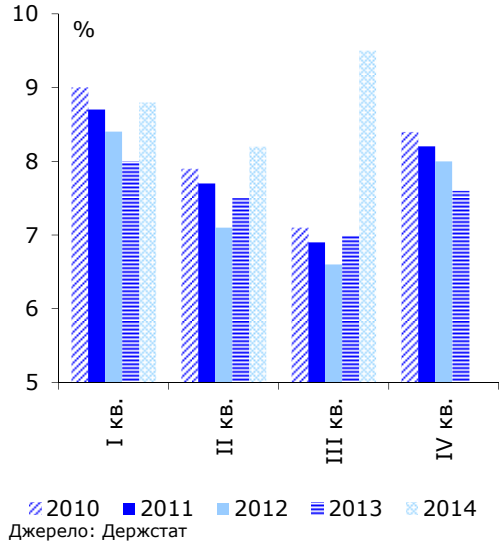
Середня заробітна плата*

*не враховуючи АР Крим
Джерело: Держстат

Безробіття. Рівень безробіття (за методологією МОП) зріс до 9,5% економічно активного населення у віці від 15 до 70 років в третьому кварталі 2014 року порівняно із 7% у такому ж періоді 2013 року внаслідок економічної рецесії. Зокрема кількість безробітних зросла до 1,9 мільйона людей. Внаслідок спаду промислового виробництва, безробіття зросло в першу чергу в містах: частка міського населення в структурі безробіття зросла на 15 відсоткових пунктів до 63%.

Рівень безробіття (МОП)

Джерело: Держстат

Монетарна політика: Інфляція сягнула 24,9% дпр у грудні

У грудні споживча інфляція сягнула 24,9% дпр, а місячне зростання цін прискорилось до 3,0% дпм і було на найвищому рівні з травня. Різке підвищення цін на гречку та овочі додало 1 відсотковий пункт до місячної інфляції, а широке зростання цін, продовжувалось через високі очікування щодо знецінення гривні.

У 2014 році інфляція могла бути ще вищою, якби її не стримував слабкий попит та спад світових цін на енергоносії. Імпортозаміщення та заміщення дешевшими продуктами стримало зростання цін на одяг та взуття до 4,6% дпр в грудні. Ціни на побутову техніку зросли на 14,6% дпр, хоча ці товари майже повністю імпортуються.

Ставки на міжбанківському ринку перевищили 20% річних, оскільки попит на ліквідність зріс в кінці року. Водночас окремі банки мали значні обсяги зайвої ліквідності, оскільки середній обсяг коштів вкладених в депозитні сертифікати НБУ складав 15 млрд грн.

Динаміка ІСЦ та монетарної бази

Джерело: Держстат, НБУ

Обмінний курс: Посилення девальваційних очікувань

В грудні девальваційні очікування посилились та обмінний курс на чорному ринку різко зріс. Зростання попиту на готівкову валюту в кінці року також могло вплинути на неофіційний обмінний курс. На офіційному міжбанківському ринку обмінний курс залишався порівняно стабільним на рівні дещо меншому, ніж 16 грн за дол. США, але оборот ринку був дуже низьким на рівні 6,8 млрд дол. США. Скасування збору до Пенсійного фонду з безготівкових операцій може збільшити ліквідність міжбанківського ринку в 2015 році. Міжнародні резерви НБУ в кінці року впали до 7,5 млрд дол. США, оскільки Нафтогаз виплатив Газпрому 1,65 млрд дол. США за раніше імпортований газ.

Державний борг: Борг стрімко зріс протягом року

Стан боргу. В цілому протягом 2014 року борг стрімко зріс внаслідок різкої девальвації, нових зовнішніх та внутрішніх запозичень для фінансування дефіциту та випуску ОВДП для

рекапіталізації державних компаній та відшкодування ПДВ. На кінець 2014 року борг за оцінкою досягнув близько 70% від ВВП (порівняно із 40% від ВВП на початку року).

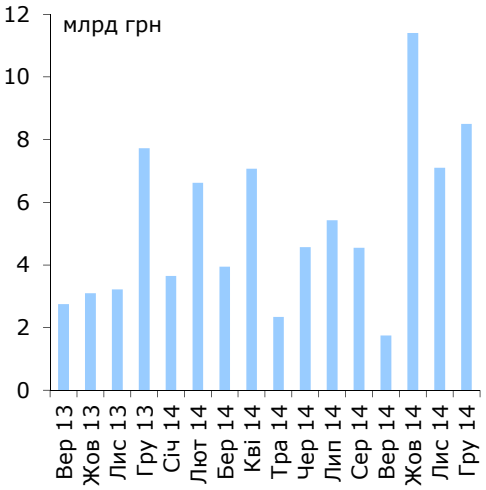
Внутрішній борг. У грудні обсяг ОВДП, які знаходяться в обігу, за сумою основного боргу збільшився на 47 млрд грн (до 458 млрд грн). Уряд випустив облігації на суму 20 млрд грн для погашення боргу перед НБУ, що сформувався в результаті виконання Нацбанком зобов'язань уряду перед МВФ в рамках попередньої програми «Стенд-бай» (близько 1,3 млрд дол. США). Також він випустив десятирічні ОВДП на суму 5 млрд під 9,5% річних, що обули спрямовані на рекапіталізацію Державного експортно-імпортного банку України (АТ Укрексімбанку). Крім того, уряд докапіталізував Ощадбанк на суму 11,6 млрд грн.

Також, у грудні Міністерство фінансів розмістило номіновані у гривні ОВДП на суму 8,5 млрд грн з середньозваженою доходністю 16,7%. Частка дворічних облігації в загальному обсязі розміщення склала 71,8%. Додатково, уряд випустив номіновані в євро короткострокові облігації на суму 130 млн євро (з доходністю 9% річних), що нижче, ніж планувалося, через брак попиту.

Крім того, Міністерство фінансів випустило останній (п'ятий) транш спеціальних державних облігацій (ПДВ-облігацій) на суму 55,4 млн грн (із загального обсягу 7 млрд грн, затвердженого постановою Кабінету Міністрів) для погашення заборгованості з відшкодування ПДВ.

Зовнішній борг. В кінці грудня, Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) ухвалив рішення щодо надання Україні двох кредитів в рамках планового обсягу кредитування на загальну суму 3 млрд євро. Перший кредит обсягом 400 млн євро буде виділено для проектів з розвитку малого та середнього підприємництва. Другий кредит на суму 200 млн євро буде спрямовано на фінансування невеликих проектів з відновлення інфраструктури в Східній Україні, а також допомогу внутрішньо переміщеним особам.

Обсяги розміщення ОВДП у грн (без врахування рекапіталізації)

Джерело: НБУ

Таблиці

Економічні Тенденції		IV 12	I 13	II 13	III 13	IV 13	I 14	II 14	Гру.	Січ.	Лют.	Бер.	Квіт.[к]	Тра.[к]	Чер.[к]	Лип.[к]	Сер.[к]	Вер.[к]	Жов.[к]	Лис.[к]	Грд.[к]
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-1,8	-5,0	-5,3	-5,2	-4,7	-5,0	-4,7	-4,7	-5,0	-4,2	-5,0	-5,3	-4,6	-4,7	-5,8	-7,8	-8,6	-9,4	-10,1	...
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-13,8	-13,8	-17,8	-15,1	-14,5	-6,4	-8,9	-14,5	-16,4	-9,8	-6,4	-5,8	-6,5	-8,9	-22,4	-4,0	-17,2	-18,6	-19,3	...
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-4,5	5,8	15,4	3,0	13,7	6,0	-3,9	13,7	6,0	6,3	6,0	5,0	4,7	-3,9	3,4	6,3	16,0	7,5	5,0	...
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	15,9	13,4	11,2	9,8	9,5	7,7	0,8	9,5	8,8	9,0	7,7	5,6	2,9	0,8	-1,0	-4,0	-5,3	-6,8	-7,5	...
Середня заробітна плата	грн.	3195	3085	3289	3331	3390	3245	3488	3619	3148	3189	3398	3432	3430	3601	3537	3370	3481	3509	3534	...
ІСЦ	% дпр	-0,2	-0,8	-0,1	-0,5	0,5	3,4	12,0	0,5	0,5	1,2	3,4	6,9	10,9	12,0	12,6	14,2	17,5	19,8	21,8	24,9
ІВЦ	% дпр	0,3	0,2	-1,6	-0,9	1,7	3,9	15,9	1,7	1,9	3,3	3,9	6,1	8,8	15,9	22,5	24,2	26,9	25,9	32,8	31,8
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	1,0	-4,7	-7,1	-6,2	-5,2	-7,7	-6,5	-7,6	-12,2	-10,0	-6,8	-8,3	-6,4	-6,7	-6,8	-8,2	-9,1	-10,8	-12,6	...
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	5,6	-0,8	-8,3	-4,1	-3,4	-14,7	-18,6	-5,8	-6,7	-13,6	-16,1	-19,9	-17,3	-17,3	-19,5	-22,4	-24,8	-26,3	-26,7	...
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-20,5	-4,0	-7,1	-14,2	-19,6	-1,9	-0,6	-19,6	-0,8	-1,5	-1,9	-2,0	-2,2	-2,5	-2,7	-3,0	-3,6	-4,2	-5,1	...
Поточний рахунок, на кінець періоду*	млрд. дол. США	-14,4	-3,1	-5,5	-11,4	-16,4	-1,3	-0,6	-16,1	-0,4	-0,8	-1,3	-1,2	-1,5	-1,9	-2,3	-2,7	-3,3	-4,0	-4,5	...
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	24,5	24,7	23,2	21,6	20,4	15,1	17,1	20,4	17,8	15,5	15,1	14,2	17,9	17,1	16,1	15,9	16,4	12,6	10,0	7,5
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	6,4	9,9	13,4	14,8	20,3	28,5	25,1	20,3	17,0	21,0	28,5	26,8	26,7	27,3	25,1	20,4	23,5	15,4	13,8	...
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	20,8	16,2	15,4	15,3	16,5	18,5	17,5	17,4	15,1	20,3	20,0	17,5	17,9	17,2	16,1	16,8	16,2	16,3	16,7	...
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	8,15	8,12	8,14	8,15	8,21	9,14	11,71	8,24	8,37	9,08	9,98	11,61	11,78	11,79	11,74	12,98	13,01	12,93	14,75	15,63
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	8,86	12,71	7,99	7,99	8,65	9,92	11,64	11,64	11,81	11,76	12,95	13,02	12,95	14,70	15,62
Обмінний курс, середній	євро	10,37	10,55	10,44	10,58	10,87	12,14	13,71	10,94	10,92	11,80	13,69	16,08	16,00	16,04	15,93	17,25	16,83	16,43	18,36	19,26

Джерела: Держкомстат, НБУ, ICAP, власні розрахунки,
* Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: НБУ, попередні дані)
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
[к] дані не включають окуповану територію АР Крим

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	913,3	1082,6	1302,1	1408,9	1454,9
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,2	136,4	163,4	176,3	182,0
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,3	0,0
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,9	11,2	7,3	-0,5	-4,7
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,0	17,5	-4,5	13,7
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0	0,6	-0,3
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9	19,0	3,7	-0,1
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7	14,2	0,3	1,7
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8	-36,7	27,1	28,2	1,0	-5,2
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6	-43,1	29,3	33,8	5,6	-3,4
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9	-1,9	-2,9	-9,3	-14,3	-16,4
Поточний рахунок	% ВВП	4,7	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2	-1,7	-1,7	-5,7	-8,1	-9,0
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9	4,5	5,7	6,6	6,6	3,4
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7	31,8	31,4	20,4
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-6,0	-1,8	-3,6	-4,4
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	39,9	36,0	37,4	40,1
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,6	22,8	22,0	20,6
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8	6,3	6,4	20,3
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8	7,9	8,0	8,0	8,0
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9	10,5	11,1	10,3	10,6
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9	11,7	10,6	10,5	10,3	11,0

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету, без коштів на рекапіталізацію

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		I 11	II 11	III 11	IV 11	I 12	II 12	III 12	IV 12	I 13	II 13	III 13	IV 13	I 14	II 14[к]	III 14[к]
ВВП	млрд. грн.	257,7	311,0	369,8	363,6	293,5	349,2	387,6	378,6	302,9	353,0	394,7	404,3	313,0	372,7	428,2
Реальний ВВП	% дпр	5,1	3,9	6,5	5,0	2,5	3,1	−1,3	-2,3	-1,2	-1,3	-1,2	3,3	-1,1	-4,6	-5,3
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	13,2	14,2	16,1	18,5	7,8	12,3	11,0	5,5	6,5	9,5	8,4	6,8	5,7	-2,3	-13,2
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	2,0	2,9	-9,4	-6,6	3,3	4,8	9,9	1,5	1,1	-2,3	-3,3	-2,5	-9,1	6,9	-0,8
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	-1,8	3,7	9,7	12,0	13,8	17,5	-5,2	-4,9	7,0	-17,4	-7,7	-5,1	-19,1	-18,5	-29,9
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	19,4	4,9	0,3	-4,1	-7,3	-8,1	-3,8	-9,6	-9,0	-14,3	-7,9	-4,1	-2,0	-7,4	-19,3
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	38,1	23,3	12,5	5,2	-3,0	9,0	4,3	-2,6	-2,4	-18,4	-0,7	-1,8	-7,0	-11,3	-32,2
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	4,9	1,3	16,7	38,1	0,5	11,5	-8,3	-4,0	5,7	20,8	-2,0	38,2	6,0	-8,8	25,9
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	7,8	3,4	4,6	-2,9	1,1	1,8	-4,8	-5,5	-9,5	-9,2	-9,8	-8,9	-6,8	-8,4	-15,2
Будівництво (реальна)*	% дпр	1,7	10,9	0,1	2,0	1,2	3,4	-15,3	-20,8	-14,9	-20,8	-11,1	-7,7	-3,9	-16,9	-26,1
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	9,8	2,8	6,1	3,0	3,2	4,6	0,4	-1,2	1,6	-0,2	1,9	4,7	3,1	-9,1	-17,8
Транспорт (реальна)*	% дпр	10,2	7,9	5,7	11,1	-2,3	-3,3	-8,4	-9,5	-2,7	-0,6	2,8	2,8	-5,8	-6,1	-7,1
Платіжний баланс																
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-1,6	-1,7	-2,6	-4,4	-2,1	-3,8	-4,0	-4,9	-3,1	-2,3	-6,0	-4,9	-1,3	-0,6	-1,0
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-4,9	-4,4	-5,6	-9,5	-5,6	-8,7	-8,3	-10,3	-8,3	-5,1	-12,2	-9,8	-3,8	-2,1	-2,9
Баланс товарів	млн. дол. США	-3597	-2851	-4580	-5224	-3867	-5577	-5215	-5833	-4045	-3053	-7232	-5268	-1949	-567	-585
Баланс послуг	млн. дол. США	1262	1514	2007	1312	1299	1362	1975	1084	822	893	1919	480	589	142	-325
Поточні трансферти	млн. дол. США	1039	878	988	803	683	805	777	711	533	589	480	547	232	472	284
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	880	2422	2090	1623	1663	1091	2002	1871	821	472	1199	859	-713	-292	606
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	149	113	42	207	-3	74	83	339	705	579	664	-757	-239	-53	-77
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	36,4	37,6	35,0	31,8	31,1	29,3	29,3	24,5	24,7	23,2	21,6	20,4	15,1	17,1	16,4
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,95	7,98	7,99	8,01	8,03	8,04	8,09	8,11	8,11	8,14	8,15	8,21	9,14	11,71	12,58
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,94	7,97	7,97	7,98	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	8,86	12,71	12,58
Бюджет																
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	32,8	30,0	29,5	30,7	33,6	31,6	28,2	33,7	35,3	29,5	29,1	28,9	35,8	30,1	29,2
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	5,0	4,8	4,2	4,7	5,1	4,9	4,4	5,0	5,3	5,1	4,7	4,9	5,2	4,8	5,0
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	4,5	4,5	3,6	4,4	4,9	4,1	2,9	4,2	6,2	3,4	3,0	3,0	5,0	2,5	2,2
Податок на додану вартість	% від ВВП	7,6	12,9	9,6	9,6	10,8	10,3	8,6	10,0	9,7	9,1	8,2	8,5	8,8	9,7	8,1
Акцизні збори	% від ВВП	2,1	3,0	2,7	2,4	2,8	2,9	2,8	2,4	3,1	2,6	2,3	2,2	2,5	3,0	3,6
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	32,8	33,1	26,9	35,6	33,7	33,8	30,7	41,4	37,0	36,0	30,4	36,3	35,7	35,6	32,2
Поточні видатки	% від ВВП	31,5	30,8	23,9	30,1	31,8	31,3	27,7	37,4	35,7	34,1	28,5	33,5	35,2	34,6	30,5
Капітальні видатки	% від ВВП	1,3	2,4	3,0	5,5	1,9	2,4	2,9	4,0	1,3	1,9	1,9	2,8	0,5	1,0	1,7
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-0,3	-3,4	-3,9	-5,5	-0,2	-2,6	-3,0	-7,8	-1,9	-6,3	-1,5	-7,4	0,1	-5,5	-3,3
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,4	3,2	0,0	0,1	1,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Ринок праці																
Середня зарплата (реальна)	% дпр	11,1	5,5	7,7	10,8	14,7	16,5	13,3	12,9	9,9	9,3	8,1	5,9	3,5	-4,1	-10,9
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	7,8	1,9	7,3	7,7	6,0	13,0	10,4	9,4	8,9	5,7	2,5	4,7	1,9	-1,9	…
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	8,7	7,7	6,9	8,2	8,4	7,1	6,6	8,0	8,0	7,5	7,0	7,6	8,8	8,2	…
Банківський сектор																
Грошовий агрегат М0	% дпр	15,7	11,5	8,6	6,3	4,7	6,7	5,2	5,5	9,7	9,8	12,3	17,0	19,2	31,9	28,8
Грошовий агрегат М2	% дпр	25,5	22,0	16,0	14,4	11,2	9,0	10,7	13,1	16,0	17,9	19,2	17,5	17,7	13,4	23,8
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	43,3	26,0	16,7	12,3	14,4	16,4	16,3	16,3	19,1	26,5	33,4	38,0	7,9	-2,3	-12,3
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	19,7	21,0	15,7	13,4	12,4	10,8	17,0	21,8	17,0	14,7	8,4	0,9	19,8	10,2	5,5
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	16,0	18,5	21,1	21,0	17,4	15,3	9,1	7,7	8,6	7,4	10,2	16,9	12,3	4,9	-0,8
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	-2,1	0,9	-2,3	-4,2	-7,0	-10,8	-9,9	-7,3	-4,4	-0,4	0,8	2,8	36,4	38,5	49,1
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	5,0	6,3	5,3	2,9	-2,9	-7,0	-8,0	-6,6	-5,6	-2,7	-0,5	2,9	26,3	24,4	24,6
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	67,2	66,6	64,4	62,9	61,5	59,8	59,1	57,8	55,9	55,7	55,1	53,2	58,5	59,1	59,8
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	13,1	13,5	14,1	18,4	15,5	15,6	19,5	20,8	16,2	15,3	15,3	16,5	18,4	17,5	16,4
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	10,2	9,8	8,8	8,4	8,2	8,2	8,5	8,8	9,4	9,7	9,6	8,8	8,7	9,4	9,2

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД
* зміна доданої вартості
[к] Дані не включають Крим, попередні оцінки платіжного балансу (НБУ), Нац.рахунки відповідно до SNA 2008 та КВЕД-2012, знецінення гривні вплинуло на дані банківської системи

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

Голова Правління

Ігор Бураковський
burakovsky@ier.kiev.ua

Виконавчий директор

Оксана Кузяків
kuziakiv@ier.kiev.ua

Директор з наукової роботи

Вероніка Мовчан
movchan@ier.kiev.ua

Центр економічних досліджень

Олександра Бетлій
betliy@ier.kiev.ua

Віталій Кравчук
Kravchyk@ier.kiev.ua

Дмитро Науменко
naumenko@ier.kiev.ua

Ірина Коссе
kosse@ier.kiev.ua

Катерина Фурманець
furmanets@ier.kiev.ua

Артур Ковальчук
kovalchuk@ier.kiev.ua

Микола Риженков
ryzhenkov@ier.kiev.ua

Костянтин Кравчук
k.kravchuk@ier.kiev.ua

Олекса Степанюк
stepaniuk@ier.kiev.ua

Віктор Гречин
grechyn@ier.kiev.ua

Центр досліджень сучасного суспільства

Ірина Федець
fedets@ier.kiev.ua

Ганна Опанасенко
opanasenko@ier.keiv.ua

Тетяна Олійник
oliinyk@ier.kiev.ua

Німецько-український агрополітичний діалог

Юлія Огаренко
ogarenko@ier.kiev.ua

Марія Ярошко
Yaroshko@apd-ukraine.de

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, підготовлений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.